

Dnro 1352/53/2005
21.12.2006

Energiamarkkinaviraston suositus

**SÄHKÖVERKONHALTIJAN SYRJIMÄTTÖMYYDEN
VARMENTAMISTA KOSKEVASTA TOIMENPIDEOHJELMASTA JA
RAPORTOINNISTA**

Sisällys

Syrjimättömyyden varmentamista käsittelevä työryhmä	3
1. JOHDANTO	4
1.1 Suosituksen tavoitteet	4
1.2 Toimenpideohjelmaa koskevat säännökset	4
1.3 Suosituksen rakenne	5
1.4 Suosituksen soveltaminen	5
2. TOIMINNALLINEN ERIYTTÄMINEN	7
2.1 Verkonhaltijan johdon riippumattomuus sähkön myynti- ja tuotantotoiminnasta	7
2.2 Verkonhaltijan johdon työsuhde-etuuksista päättäminen	7
2.3 Syrjimättömyyden varmentamista koskevan toimenpideohjelman laatiminen	8
2.4 Vastuuhenkilön nimeäminen	8
3. ASIAKASSUHTEET	9
3.1 Asiakassopimukset	9
3.2 Liittämis- ja verkkopalveluehdot	9
3.3 Mittaus ja mittarointi	10
3.4 Laskutus	11
3.5 Pistehinnoittelu	11
3.6 Myyjän vaihtaminen ja sopimuksen siirtäminen	11
3.7 Häviöenergian hankinta	12
4. TASEVASTUU JA TASESELVITYS	13
4.1 Mittaustiedot	13
4.2 Taseselvitys	13
4.3 Ilmoitusvelvollisuus	14
5. TIETOJÄRJESTELMIEN HALLINTA	15
5.1 Tietojen käsittely ja suojaaminen	15
5.2 Sähkökauppoihin liittyvä tiedonvaihto	15
6. SALASSAPITOVELVOLLISUUS	16
7. RAPORTOINTI	17
7.1 Raportin sisältö	17
7.2 Raportin vahvistaminen	17
7.3 Raportin julkaiseminen	18
7.4 Raportin toimittaminen Energiamarkkinavirastolle	18

Syrjimättömyyden varmentamista käsittelevä työryhmä

Energiamarkkinavirasto kokosi syyskuussa 2005 asiantuntijatyöryhmän, johon pyydettiin edustajia kaikista niistä verkonhaltijoista, joita sähkömarkkina- ja sähkön sisämarkkinadirektiivissä edellytetty syrjimättömyyden varmentamista koskeva toimenpideohjelma ja sen toteutumiseen liittyvä raportointi koskevat. Työryhmä kokoontui viisi kertaa syysmarraskuussa 2005.

Asiantuntijatyöryhmän tehtävänä oli osallistua verkonhaltijan syrjimättömyyden varmentamista koskevan toimenpideohjelman sisältöä ja raportointia koskevan suosituksen suunnitteluun. Lisäksi kauppa- ja teollisuusministeriö oli pyytänyt työryhmää esittämään ehdotuksen niistä toimenpideohjelmaan liittyvistä asioista, joista olisi tarpeellista säätää ministeriön asetuksella.

Työryhmä ehdotti kauppa- ja teollisuusministeriölle, että ministeriön asetuksessa säädettäisiin pääluokittain toimenpideohjelmassa käsiteltävistä aihekokonaisuuksista ja toimenpideohjelman raportoinnista Energiamarkkinavirastolle. Viraston laatimassa suosituksessa taas määriteltäisiin tarkemmin asetuksen pääluokat ja niissä verkonhaltijoille asetetut vaatimukset toiminnan syrjimättömyyden kannalta.

Työryhmä totesi, että käytännöt syrjimättömyyden varmentamiseksi eivät ole kansallisesti eivätkä Euroopan tasolla vakiintuneita ja ne tulevat jatkossa kehittymään. Kotimaista ja Euroopan tason kehitystä on tämän vuoksi seurattava ja suositusta on tarvittaessa päivitettävä.

Työryhmän jäseniä olivat:

Antti Paananen, Energiamarkkinavirasto, puheenjohtaja
Jenni Jaskari, Energiamarkkinavirasto, sihteeri
Timo Lankinen, Energiamarkkinavirasto
Matti Ryhänen, Atro Oyj
Jarmo Holmström, E.ON Finland Oyj
Kari Koivuranta, Fortum Sähkönsiirto Oy
Mauri Vatanen, Helsingin Energia
Leena Parvio, Tampereen Sähköverkko Oy
Hannu Kostiainen, Vattenfall Verkko Oy

Lisäksi työryhmän kokouksiin osallistui Arto Rajala kauppa- ja teollisuusministeriöstä.

1. JOHDANTO

1.1 Suosituksen tavoitteet

Sähköverkkoliiketoiminta on lailla säädettyä, luvanvaraista, luonnollisen monopolin muodossa tapahtuvaa liiketoimintaa. Sähköverkonhaltijan toiminnalta edellytetään syrjimättömyyttä suhteessa asiakkaisiin ja muihin sähkömarkkinoiden osapuoliin. Syrjimätöntä toimintaa vaaditaan siten kaikilta sähköverkonhaltijoilta. Erillisen syrjimättömyyden varmentamisohjelman laatimista koskeva velvoite sen sijaan on rajattu koskemaan vain suurimpia sähkön jakeluverkonhaltijoita. Koska syrjimättömyyden varmentamisohjelmassa on kyse järjestelmällisestä lähestymistavasta yhteen verkkotoimintaa ohjaavista periaatteista, suosituksesta on pyritty tekemään sellainen, että sitä on mahdollista soveltaa yleisesti kaikkien verkonhaltijoiden toiminnassa.

Syrjimättömyyden perustana voidaan pitää tapaa, jolla yritys johtaa ja ohjaa toimintaansa. Tämän vuoksi suosituksen tavoitteena on luoda pohja toimenpideohjelmalle, joka sopii yhteen verkonhaltijan muiden johtamisjärjestelmien, esimerkiksi laadunhallintajärjestelmän kanssa. Suosituksen pohjalta laaditun toimenpideohjelman avulla verkonhaltija voi luottaa arvioivansa toimintansa syrjimättömyyttä keskeisten verkonhaltijalle asetettujen vaatimusten ja velvoitteiden kannalta. Suositus ohjeistaa myös toimenpideohjelman toteutumisen raportoinnin yksityiskohtia.

Suosituksen tavoitteena on verkonhaltijoiden toimintatapojen yhtenäistäminen toimenpideohjelman osalta ja sidosryhmille sekä viranomaiselle annettavan tiedon yhtenäistäminen raportoinnin osalta. Tämä parantaa verkonhaltijoiden toimenpideohjelmien vertailtavuutta sekä edistää luottamusta syrjimättömyyden toteutumiseen sähkömarkkinoilla.

1.2 Toimenpideohjelmaa koskevat säännökset

Verkonhaltijan toiminnan syrjimättömyyden varmentamista koskeva kansallinen lainsäädäntö perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin (2003/54/EY) sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin (96/92/EY) kumoamisesta.

Suomessa sähköverkonhaltijan toimintaa sääntelee sähkömarkkinalaki (386/1995) sekä sen nojalla annetut säädökset ja määräykset.

Toimenpideohjelmaan sovelletaan sähkön sisämarkkinadirektiivin (2003/54/EY) nojalla 27.12.2004 voimaan tulleen sähkömarkkinalain muutoksen (1172/2004) 34 c §:n perusteella annettua kauppaja- ja teollisuusministeriön asetusta sähkönjakeluverkonhaltijan toiminnallisista eriyttämisvaatimuksista (KTMa 922/2006).

Suositus perustuu edellä mainittuihin säännöksiin. Sähkömarkkinalain 34 c §:n 2 momentin 2 kohta sisältää viittauksen lain 3 ja 4 luvuissa mainittuihin verkonhaltijan velvoitteisiin. Nämä velvoitteet yhdessä johdon riippumattomuuden varmistamista koskevien vaatimusten kanssa muodostavat verkonhaltijan syrjimättömyyden arviointiperusteet.

1.3 Suosituksen rakenne

Suosituksen tavoitteita, säädöspohjaa, rakennetta ja soveltamista on käsitelty suosituksen ensimmäisessä luvussa.

Asiakokonaisuudet, joiden osalta verkonhaltijan tulee arvioida toimintansa syrjimättömyyttä, ovat pääluokittain luvuissa 2–6. Jokainen pääluokka on edelleen jaettu asiakohdaksi alaluokkiin. Alaluokat sisältävät yleiskuvauksen asian sisällöstä ja asiakohdastaan liittyvistä verkonhaltijaa koskevista velvoitteista.

Suosituksen viimeisessä luvussa on käsitelty toimenpideohjelmaan perustuvan raportin sisältöä, vahvistamista, julkaisemista ja toimittamista Energiamarkkinavirastolle.

1.4 Suosituksen soveltaminen

Suositus on laadittu lähtökohtaisesti niitä verkonhaltijoita varten, joita koskee sähkömarkkinalain nojalla annetun kauppaja- ja teollisuusministeriön asetuksen mukainen velvoite laatia ohjelma toimintansa syrjimättömyyden varmistamiseksi. Tämä velvoite on sähkömarkkinalaissa rajattu jakeluverkonhaltijoihin, joilla on vähintään 100 000 asiakasta. Suositusta voivat kuitenkin soveltaa toiminnassaan myös muut verkonhaltijat.

Suositus on tarkoitettu sovellettavaksi toimenpideohjelman laadinnassa muistilistana niistä asioista, joihin verkonhaltijan tulee kiinnittää huomiota toimintansa syrjimättömyyden arvioinnissa. Verkonhaltija voi täydentää suosituksessa esitettyjä velvoitteita toimialajärjestön laatimien ohjeiden ja suositusten tai omien sisäisten ohjeiden ja toiminnalle asetettujen tavoitteiden pohjalta.

Täydentävien vaatimusten osalta on otettava huomioon, etteivät noudatettavat toimialajärjestön suositukset ja ohjeet tai yrityksen sisäiset ohjeet ja tavoitteet saa olla ristiriidassa voimassaoleviin säädöksiin nähden. Suositus ei sisällä määräyksiä toimenpideohjelman rakenteesta, vaan jokaisen verkonhaltijan tulee laatia toimenpideohjelma ensisijaisesti omaan organisaatioonsa soveltuvalla tavalla.

Verkonhaltijan tulee suosituksen vaatimusten mukaisesti luoda, dokumentoida ja toteuttaa toimenpideohjelma, ylläpitää sitä ja parantaa jatkuvasti sen vaikuttavuutta. Käytännössä verkonhaltija voi suorittaa toimenpideohjelman vuosittain esimerkiksi seuraavanlaisten vaiheiden kautta:

- a) Suunnitteluvaihe; jossa verkonhaltija tunnistaa toimenpideohjelmassa tarkasteltavat prosessit ja niiden soveltamisen organisaatiossa sekä määrittää kriteerit ja menetelmät, joita tarvitaan varmistamaan prosessien vaikuttava toiminta ja ohjaus.
- b) Toteutusvaihe; jossa verkonhaltija varmistaa prosessien toiminnan ja seurannan tueksi tarvittavien resurssien ja informaation saatavuuden sekä harjoittaa toimintaansa prosessien mukaisesti.
- c) Tarkistusvaihe; jossa verkonhaltija seuraa ja mittaa prosesseja, vertaa niitä suosituksessa määriteltyihin vaatimuksiin, toimialan ohjeisiin ja itselleen asettamiin tavoitteisiin sekä raportoi tuloksista.
- d) Kehitysvaihe; jossa verkonhaltija asettaa tavoitteet ja aikataulun toimenpiteille, joita tarvitaan tarkistusvaiheessa havaittujen poikkeamien korjaamiseksi, suunniteltujen tulosten saavuttamiseksi ja prosessien jatkuvaan parantamiseen.

Verkonhaltijan tulee tehdä toimenpideohjelman tarkistusvaiheen pohjalta julkinen raportti, joka toimitetaan Energiamarkkinavirastolle. Suositus ei sisällä määräyksiä raportin sisällöstä tai julkaisumuodosta. Toimenpideohjelman tavoin jokaisen verkonhaltijan tulee laatia ja julkaista raportti ensisijaisesti omaan organisaatioonsa soveltuvalla tavalla.

2. TOIMINNALLINEN ERIYTTÄMINEN

2.1 Verkonhaltijan johdon riippumattomuus sähkön myynti- ja tuotantotoiminnasta

Verkonhaltijan johtoon kuuluva henkilö ei saa toimia sähköntuotannosta tai sähkömyynnistä vastaavan yrityksen toimitusjohtajana tai hallituksen jäsenenä tai sitä vastaavan toimielimen jäsenenä, jos verkonhaltija ja yritys ovat saman osapuolen määräysvallassa ja jos verkonhaltijalla on vähintään 50 000 asiakasta.

Verkonhaltijan lakisääteiseen johtoon kuuluvat hallitus, toimitusjohtaja sekä hallintoneuvoston jäsenet, mikäli asiasta on määrätty yhtiöjärjestyksessä tai vastaavassa yhtiön toimintaa sääntelevässä asiakirjassa. Kunnallisena (liike)laitoksena toimivan verkonhaltijan kohdalla laitoksen toimintaa ohjaavan johtokunnan tai lautakunnan jäsenet rinnastetaan kuuluviksi verkonhaltijan johtoon, jolloin heitä koskee verkonhaltijan johdon riippumattomuus sähkön myynti- ja tuotantotoiminnasta. Lisäksi verkonhaltija voi itsenäisesti määritellä johtoryhmän tai muiden yhtiön johto-organisaatioon kuuluvien henkilöiden aseman johdon riippumattomuuden osalta. Johtoryhmään kuuluvat yleensä keskeisten operatiivisten toimintojen johtajat.

Määräysvallalla tarkoitetaan oikeuksia tai muita keinoja, jotka joko erikseen tai yhdessä asiaan liittyvät tosiasialliset ja oikeudelliset olosuhteet huomioon ottaen antavat osapuolelle mahdollisuuden käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa yrityksessä tai sen toimielimissä.

Verkonhaltijan tulee määritellä ne seikat, joiden perusteella se arvioi yhtiön johdon riippumattomuutta suhteessa sähkön myynti- ja tuotantotoimintaan.

Säädös: SML 34 a § 2 mom, 34 c § 1 mom

2.2 Verkonhaltijan johdon työsuhde-etuuksista päättäminen

Verkonhaltijan johdon työsuhde-etuista päättää yhtiön hallitus tai muu toimivaltainen elin osakeyhtiölain tai muun yhteisöainsäädännön mukaisesti.

Vähintään 100 000 asiakkaan verkonhaltijoiden johdon työsuhde-etuista päätettäessä on huomioitava kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksessa sähkönjakeluverkonhaltijan toiminnallisista eriyttämisvaatimuksista säädetyt velvoitteet.

*Säädös: SML 34 c § 2 mom,
KTMa sähköjakeluverkonhaltijan toiminnallisista eriyttämisvaatimuksista
(922/2006)*

2.3 Syrjimättömyyden varmentamista koskevan toimenpideohjelman laatiminen

Verkonhaltijan tulee laatia ohjelma toimenpiteistä, joilla varmistetaan, että yhtiö toteuttaa toiminnallista eriyttämistä koskevat ja sähkömarkkinalain 3 ja 4 luvuissa säädetyt velvoitteet. Verkonhaltija voi laatia toimenpideohjelman itselleen parhaiten soveltuvalla tavalla (ks. kohta 1.4).

Ennen käyttöönottoa toimenpideohjelma tulee hyväksyä yhtiön hallituksen tai verkonhaltijan muun päätöksentekovaltaa käyttävän elimen toimesta.

*Säädös: SML 34 c §,
KTMa sähköjakeluverkonhaltijan toiminnallisista eriyttämisvaatimuksista
(922/2006)*

2.4 Vastuuhenkilön nimeäminen

Verkonhaltijan tulee nimittää vastuuhenkilö, joka vastaa syrjimättömyyden varmentamista koskevan toimenpideohjelman laadinnasta, toteuttamisesta ja sen noudattamisen seurannasta. Vastuuhenkilön tulee myös laatia vuosittain julkinen raportti ohjelman toteutumisesta.

Vastuuhenkilöksi voidaan nimittää esimerkiksi yhtiön toimitusjohtaja, joka voi edelleen valtuuttaa jonkun muun tahon hoitamaan toimenpideohjelman laadintaan, toteutukseen ja raportointiin liittyviä käytännön asioita. Nimetty vastuuhenkilö kuitenkin vastaa toimenpideohjelman toteutuksesta ja raportoinnista.

*Säädös: SML 34 c §,
KTMa sähköjakeluverkonhaltijan toiminnallisista eriyttämisvaatimuksista
(922/2006)*

3. ASIAKASSUHTEET

3.1 Asiakassopimukset

Asiakassopimuksilla tarkoitetaan kaikkia niitä sopimuksia, jotka liittyvät verkonhaltijan laissa määriteltyyn luvanvaraiseen sähköverkkotoimintaan. Asiakkailla tarkoitetaan liittyjiä ja muita verkonhaltijan verkkopalveluiden loppukäyttäjiä, sähkön tuotantolaitoksia ja toisia verkonhaltijoita sekä muita sähkömarkkinoiden osapuolia, jotka tarvitsevat verkonhaltijalta luvanvaraiseen sähköverkkotoimintaan liittyviä palveluja.

Sopimuksista yleisimpiä ovat liittymis- ja verkkopalvelusopimukset. Lisäksi sähköverkkotoimintaan liittyvinä sopimuksina voivat tulla kyseeseen esim. mittauspalvelusopimukset ja verkonsuunnittelu- sekä verkonrakentamissopimukset, niiltä osin kuin ne liittyvät asiakkaille tarjottaviin liittämispalveluihin. Jos verkonhaltija käyttää sähköverkkopalveluihin liittyvien asiakassopimusten hoitamisessa ulkopuolisia palveluntarjoajia, tulee verkonhaltijan varmistaa, että myös ulkopuoliset palveluntarjoajat noudattavat syrjimättömyyttä näiden tehtävien hoitamisessa.

Verkonhaltijan tulee varmistaa, että se noudattaa asiakassopimuksissaan asiakasryhmittäin ja sopimustyypeittäin yhdenmukaista ja syrjimätöntä käytäntöä. Samaan asiakasryhmään kuuluvia asiakkaita ei saa asettaa sopimuksissa eriarvoiseen asemaan. Sopimusta solmittaessa asiakkaille tulee antaa kattavat ja riittävän yksityiskohtaiset tiedot sopimukseen liittyvistä asioista. Myös sopimusten päättäminen ja uusien sopimusten aloittaminen on toteutettava sähkönmyyjästä tai muusta sähkökaupan osapuolesta riippumatta syrjimättömästi ja tasapuolisin ehdoin.

Verkonhaltijan tulee järjestää ja ohjeistaa asiakaspalvelunsa siten, ettei yhtiö syyllisty asiakaspalvelussaan asiakkaita tai muita sähkökaupan osapuolia syrjivään menettelyyn.

Säädös: SML 9 § 2 mom, 10, 13, 14 ja 25 c §§

3.2 Liittämis- ja verkkopalveluehdot

Sopimussuhteen sisältöä koskevat sopimusehdot kuuluvat olennaisena osana asiakassopimukseen. Verkonhaltijan tulee varmistaa, että sen soveltamat ehdot on hyväksytty Energiamarkkinaviraston nimenomaisella päätöksellä ennen ehtojen käyttöön ottamista. Ehtojen hyväksyminen koskee sekä verkkopalve-

lu- että liittymisehtoja. Lisäksi verkonhaltijan on varmistettava, että yhtiön soveltamat verkkopalveluehdot ja enintään 20 kV:n verkkoa koskevat liittymisehdot on julkaistu. Julkaisuvelvollisuus ei koske tuotannon liittymisehtoja.

Verkonhaltijan tulee varmistaa, ettei sen käyttämissä muissa kuin Energiamarkkinaviraston hyväksymissä sopimusehdoissa ole perusteettomia tai kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja tai rajauksia. Täydentävinä ohjeina voidaan noudattaa toimialajärjestön laatimia vakioehtoja, jotka on valmisteltu yhteistyössä Energiamarkkinaviraston ja Kuluttajaviraston kanssa.

Säädös: SML 9 § 3 mom, 12 § 1 ja 2 mom, 14 § 1 ja 3 mom ja 38 a §

3.3 Mittaus ja mittarointi

Verkonhaltijan tulee järjestää taseselvityksen ja laskituksen perustana oleva mittarointi ja mittareiden lukeminen sekä mittaustietojen rekisteröinti ja ilmoittaminen sähkömarkkinoiden osapuolille. Verkonhaltijan tulee järjestää sähköntoimituksen mittaus asianmukaisesti. Mittaroinnissa ja mittareiden lukemisessa tulee huomioida sopimusehtojen mukaiset mittauksen oikeellisuutta koskevat kohdat.

Verkonhaltijan tulee järjestää sähkökulutuksen mittaus siten, että sähkönkäyttäjille ja -myyjille aiheutuvat kustannukset ovat, asiakkaille koituva kokonaishyöty huomioon ottaen, mahdollisimman pienet. Verkonhaltija ei saa toiminnallaan estää asiakasta hankkimasta tuntirekisteröiviä mittareita, mikäli asiakas niin haluaa.

Verkonhaltijan on huomioitava velvoitteensa yksittäisten, kiinteistöjen tai asunto-osakeyhtiöiden yhteisostosopimusten ulkopuolelle jäävien, sähkönkäyttäjien osalta. Tällaisia asiakkaita ovat esimerkiksi kerros- tai rivitalojen yksittäisten huoneistojen haltijat tai liikehuoneistot, jotka eivät osallistu kiinteistön tai asunto-osakeyhtiön toimesta tapahtuvaan sähkön yhteisostoon, vaan ostavat sähkönsä itsenäisesti kilpailluilta markkinoilta. Verkonhaltijan velvoitteiden edellytyksenä on, että asiakas hankkii sähkönsä jakeluverkosta, jolloin hänen tulee solmia erillinen verkkopalvelusopimus verkonhaltijan kanssa. Mittauksesta ja mittaroinnin järjestämisestä säädetään tarkemmin sähkömarkkina-asetuksessa.

*Säädös: SML 10 § 2 mom,
SMA 4 luku,
VNa mittauspalveluiden aikajaotuksesta sähkönjakeluverkoissa (183/2004)*

3.4 Laskutus

Verkonhaltijan tulee esittää laskutuksessa asiakkaalleen erittely siitä, miten verkkopalvelun hinta muodostuu. Laskun sisältöä säännellään tarkemmin kauppaja- ja teollisuusministeriön asetuksessa sähkön siirtoa ja sähköenergiaa koskevien laskujen erittelystä. Verkonhaltijan tulee huolehtia, että se laskuttaa asiakkaitaan heidän kanssaan sovitun mukaisesti.

*Säädös: SML 13 §,
KTMa sähkönjakeluverkonhaltijan toiminnallisista eriyttämisvaatimuksista
(922/2006)*

3.5 Pistehinnoittelu

Verkonhaltijan on osaltaan järjestettävä edellytykset sille, että asiakas voi sopia kaikista verkkopalveluista sen verkkonhaltijan kanssa, jonka verkkoon asiakas on liittynyt. Verkonhaltijan on myös osaltaan järjestettävä edellytykset sille, että asiakas saa asianomaiset maksut suorittamalla oikeuden käyttää liittymispisteestään käsin koko maan sähköverkkoa, ulkomaanyhteyksiä lukuun ottamatta (pistehinnoittelu).

Jakeluverkossa siirtopalvelujen hinta ei saa riippua siitä, missä asiakas maantieteellisesti sijaitsee verkkonhaltijan vastuualueella. Jakeluverkonhaltijan toisistaan maantieteellisesti erillään sijaitsevilla vastuualueen osilla tulee kuitenkin soveltaa kunkin alueen osalta omia siirtopalvelujen hintoja, ellei Energiatarkastusvirasto ole yksittäistapauksessa myöntänyt poikkeusta erillisten hintojen soveltamisesta. Säännöstä sovelletaan jakeluverkonhaltijan maantieteellisesti toisistaan erillään sijaitseviin vastuualueen osiin, jotka on muodostettu lain voimaantulon jälkeen.

Säädös: SML 15 §

3.6 Myyjän vaihtaminen ja sopimuksen siirtäminen

Verkonhaltija ei saa periä erillistä maksua sähkönmyyjän vaihtamiseen liittyvistä rekisteröinti-, taseselvitys- ja muista vastaavista suoritteista. Verkonhaltija ei saa myöskään periä erillistä maksua sähkönmyyjän vaihtamisen yhteydessä tapahtuvasta mittalaitteen lukemisesta, jos asiakkaan edellisestä sähkönmyyjän vaihtamisesta on kulunut vähintään yksi vuosi.

Sähkönmyyjän vaihtumiseen liittyvät sopimusmuutokset ja tarvittava tiedonvaihto sähkömarkkinoiden osapuolten välillä on toteutettava syrjimättömästi, tasapuolisesti ja ilman aiheetonta viivytystä.

Myyjän vaihtamisen ja sopimuksen siirtämisen osalta verkonhaltijan tulee ottaa huomioon myös sopimusehdoista johtuvat, eri osapuolia koskevat oikeudet ja velvoitteet. Täydentävinä ohjeina voidaan myös ottaa huomioon toimialajärjestön laatimat sähkömarkkinoita koskevat menettelyohjeet.

Säädös: SML 15 a §

3.7 Häviöenergian hankinta

Verkonhaltijan on hankittava sähköverkkonsa häviöenergia ja sähköverkkonsa käyttöä palveleva varavoima avointen, syrjimättömien ja markkinapohjaisten menettelyjen mukaisesti.

Säädös: SML 15 b §

4. TASEVASTUU JA TASESELVITYS

4.1 Mittaustiedot

Verkonhaltija on osaltaan velvollinen huolehtimaan taseselvityksestä vastuualueellaan. Verkonhaltijan tulee järjestää taseselvitys ja siihen liittyvä tiedonvaihto jakeluverkon avointen toimitusten osalta sekä tyypikuormituskäyrien soveltamisen edellyttämä tasoituslaskenta sähkömyyjien kesken. Verkonhaltijan tehtävänä on laskea mitattujen ja mittauksen sekä tyypikuormituskäyrän yhdistelmään perustuvien toimitusten määrät kullekin jakeluverkossa toimivalle sähkökaupan osapuolelle.

Verkonhaltijan tulee tarjota taseselvityspalveluja tasapuolisin ja syrjimättömin ehdoin sähkömarkkinoiden osapuolille. Taseselvityspalveluiden tarjonnassa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja tai rajauksia.

Säädös: SML 16 c §,
SMA 4 d § 1 mom ja 4 e §,
KTMP tyypikuormituskäyristä sähkökauppojen selvittämisessä (491/1998)

4.2 Taseselvitys

Taseselvityksen tulee perustua sähkön mittaukseen tai mittauksen ja tyypikuormituskäyrän yhdistelmään sekä toimituksia koskeviin ilmoituksiin siten kuin sähkömarkkina-asetuksessa säädetään.

Verkonhaltija määrittelee, mitä tyypikuormituskäyrää kuhunkin vastuualueensa sähkökäyttöpaikkaan sovelletaan taseselvityksessä. Verkonhaltijan tulee toimia määrittelyssä syrjimättömästi. Jos asiakasryhmän sähkökäyttö poikkeaa merkittävästi tyypikuormituskäyrän mukaisesta sähkökäytön aikavaihtelusta, jakeluverkonhaltija voi ottaa asiakasryhmää varten käyttöön paikallisen kuormituskäyrän. Ennen paikallisen kuormituskäyrän käyttöönottoa verkonhaltijan tulee ilmoittaa siitä säännösten määräämällä tavalla Energiamarkkinavirastolle ja verkonhaltijan vastuualueella sähköä myyville yrityksille.

Säädös: SML 16 c §,
SMA 2a ja 4 luku,
KTMP tyypikuormituskäyristä sähkökauppojen selvittämisessä (491/1998)

4.3 Ilmoitusvelvollisuus

Verkonhaltijan on ilmoitettava taseselvittäjälle taseselvityksessä ja laskutuksessa tarvittavat mittautiedot käyttöpaikka- tai mittauskohtaisesti.

Verkonhaltijan on ilmoitettava alustavasti sähkön toimitusta seuraavana arkipäivänä osapuolten tasevastaaville sähkömarkkinoiden osapuolten verkkoon tulevien tai verkosta lähtevien toimitusten summatiedot taseselvitystä varten. Lopulliset ilmoitukset toimitusten summatiedoista on tehtävä kuukauden kuluessa toimituspäivästä.

Verkonhaltijan on ilmoitettava alustavasti sähkön toimitusta seuraavana arkipäivänä tai sähkön toimittajan kanssa sopimansa ajan kuluessa sähkön toimittajille sähkömarkkinoiden osapuolia koskevat, taseselvityksen yhteydessä lasketut toimitukset tasevastuun täyttämistä ja laskutusta varten. Lopulliset ilmoitukset sähkön toimituksista on tehtävä kuukauden kuluessa toimituspäivästä.

Verkonhaltijan ja mittauksen muun suorittajan on ilmoitettava alustavasti sähkön toimitusta seuraavana arkipäivänä taseselvittäjälle taseselvityksessä ja laskutuksessa tarvittavat mittautiedot käyttöpaikka- tai mittauskohtaisesti. Lopulliset ilmoitukset sähkön toimituksista on tehtävä kuukauden kuluessa toimituspäivästä.

Kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksessä tarkoitetaan arkipäivällä viikonpäiviä maanantaista perjantaihin lukuun ottamatta itsenäisyyspäivää, vapunpäivää, joului- tai juhannusaattoja tai muita arkipäiviksi sattuvia pyhäpäiviä.

*Säädös: SMA 4 e §,
KTM:n sähkökauppojen selvittämiseen liittyvässä tiedonvaihdossa noudatettava menettelystä (602/1998) muutoksineen*

5. TIETOJÄRJESTELMIEN HALLINTA

5.1 Tietojen käsittely ja suojaaminen

Verkonhaltijan tulee järjestää asiakas- ja mittaustietoja sisältävät tietojärjestelmät, kuten asiakastieto-, mittaustieto- ja verkkotietojärjestelmät siten, että niihin sisältyviä tietoja voidaan käsitellä asianmukaisesti. Verkonhaltijan tulee huolehtia, ettei sen yllä mainittuihin tietojärjestelmiin sisältyvä tieto asiattomasti katoa, muutu tai tuhoudu. Tämän estämiseksi verkkonhaltija voi laatia esimerkiksi asianmukaiset tietoturva- ja toipumissuunnitelmat. Asiakkaiden henkilötietojen suojaamista sääntelee mm. henkilötietolaki (523/1999).

Verkonhaltijan tulee myös varmistaa, ettei verkkonhaltijan liiketoimintaan ja asiakassuhteisiin liittyvä salassa pidettävä tieto siirry oikeudettomasti kolmannelle osapuolelle. Hyvä käytäntö on varmistaa tietojen erillisyyden mahdollisimman hyvin nykyisen järjestelmän teknisten ominaisuuksien sallimissa puitteissa ja kiinnittää asiaan erityistä huomiota järjestelmiä kehitettäessä.

Verkonhaltijan tulee riittävällä tavalla varmistaa, että asiakas- ja mittaustietoja sisältävien tietojärjestelmien käyttöön ja hallinnointiin oikeutetut henkilöt ovat perehtyneitä järjestelmien käyttöön sekä salassa pidettävien tietojen luotamuksellisuutta koskeviin säädöksiin ja määräyksiin sekä mahdollisiin yhtiön sisäisiin ohjeisiin. Täydentävinä ohjeina voidaan noudattaa toimialajärjestön toimesta annettuja säädösten ja määräysten mukaisia ohjeita ja suosituksia.

5.2 Sähkökauppoihin liittyvä tiedonvaihto

Verkonhaltijan tulee järjestää sähkökauppojen selvittämisessä vaadittavat tietojärjestelmänsä siten, kuin kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksessä tiedonvaihdoissa noudatettavasta menettelystä ja sähkökauppojen selvittämiseen liittyvien sanomien muodosta edellytetään. Täydentävinä ohjeina voidaan noudattaa toimialajärjestön antamia suosituksia liittyen sähkökauppojen selvittämiseen ja siihen liittyvään tietojenvaihtoon.

*Säädös: SML 10 § 2 mom,
KTMp sähkökauppojen selvittämiseen liittyvässä tiedonvaihdoissa noudatettavasta menettelystä (602/1998) muutoksineen
KTMp sähkökauppojen selvittämiseen liittyvien sanomien muodosta (825/1999) muutoksineen*

6. SALASSAPITOVOLVOLLISUUS

Tasevastuuseen ja taseselvitykseen liittyviä tehtäviä hoidettaessa saatujen ja laadittujen asiakirjojen sekä niihin sisältyvien tietojen samoin kuin näitä tehtäviä hoidettaessa saatuja tietoja koskevaan vaitiolovelvollisuuteen ja hyväksikäyttökieltoon sekä salassapitovelvollisuuden rikkomiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 22 ja 23 §:ää sekä 24 §:n 1 momentin 20 kohtaa myös silloin, kun kysymys ei ole asiakirjasta, johon mainittua lakia sen 4 §:n mukaan sovelletaan. Verkonhaltijan tulee myös ottaa huomioon asiakkaiden henkilön tietosuojaa koskevat yleiset säädökset, kuten henkilötietolaki (523/1999) ja laki sähköisen viestinnän tietosuojasta (516/2004), sekä kiinnittää huomiota asiakassuhteiden osalta yritysasiakkaiden liikesalaisuuksien suojaamiseen.

Henkilö, jolla on hallussaan salassa pidettävää tietoa, ei saa paljastaa, ilmaista sivulliselle eikä käyttää tietoja omaksi taikka toisen hyödyksi tai vahingoksi. Rangaistus salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain (39/1889) 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan. Lainkohtien mukaan rangaistus salassapitorikoksesta on sakkoa tai vankeutta enintään yksi vuosi.

Salassapitovelvollisuus koskee verkkonhaltijan, tasevastaavan ja muiden verkkonhaltijan valtuuttamien toimijoiden palveluksessa olevia henkilöitä, joiden tehtäviin kuuluu asiakaspalvelu, tasevastuu ja -selvitys, mittaus, mittarinluku, mittaustietojen ilmoittaminen ja rekisteröinti, tiedonvaihto sekä kuormituskäyrämenettely.

Verkonhaltija voi ohjata tietojen salassapitoon liittyvien velvollisuuksien noudattamiseen esimerkiksi henkilöstölle annettavan sisäisen koulutuksen tai ohjeiden avulla. Täydentävinä ohjeina voidaan noudattaa toimialajärjestön antamia suosituksia liittyen luottamuksellisuusvaatimuksiin sähkömarkkinoilla.

Säädös: SML 16 e § ja 47 §
RL 38 luku 1 ja 2 §§

7. RAPORTOINTI

7.1 Raportin sisältö

Verkonhaltijan julkisen raportin tulee perustua toimenpideohjelman vuotuisen tarkistukseen. Verkonhaltijan tulee kuvata julkisessa raportissa toimenpiteitä, joilla toiminnan syrjimättömyyttä on varmennettu ja parannettu sekä toimenpiteitä, joihin verkkonhaltija on sitoutunut syrjimättömyyden varmentamiseksi ja parantamiseksi. Toimenpiteiden tulee liittyä suosituksessa aiemmin esitetyn mukaisesti:

- a) toiminnalliseen eriyttämiseen,
- b) asiakassuhteisiin,
- c) tasevastuuseen ja taseselvitykseen,
- d) tietojärjestelmien hallintaan sekä
- e) salassapitovelvollisuuteen.

Julkisen raportin ei tarvitse sisältää verkkonhaltijan liikesalaisuuksia tai muuten salassa pidettäviä tietoja.

Säädös: KTMa sähköjakeluverkonhaltijan toiminnallisista eriyttämisvaatimuksista (922/2006)

7.2 Raportin vahvistaminen

Verkonhaltijan toimitusjohtajan tai hallituksen tulee vahvistaa raportti päivämällä ja allekirjoittamalla.

Säädös: KTMa sähköjakeluverkonhaltijan toiminnallisista eriyttämisvaatimuksista (922/2006)

7.3 Raportin julkaiseminen

Syrjimättömyyden varmentamisohjelman raportti on julkinen. Verkonhaltija tulee julkaista raportti siten, että se on sidosryhmien saatavilla. Verkonhaltija voi julkaista raportin halutessaan myös osana jotain muuta sidosryhmille suunnattua raporttia.

Säädös: KTMa sähköjakeluverkonhaltijan toiminnallisista eriyttämisvaatimuksista (922/2006)

7.4 Raportin toimittaminen Energiamarkkinavirastolle

Verkonhaltijan tulee toimittaa syrjimättömyyden varmentamisohjelman julkinen raportti Energiamarkkinavirastolle vuosittain toukokuun loppuun mennessä.

Säädös: KTMa sähköjakeluverkonhaltijan toiminnallisista eriyttämisvaatimuksista (922/2006)